

Elyrah Salanga-Torralba

Nagtuturo sa Departamento ng Filipino at Panitikan ng Pilipinas sa UP Diliman si **Elyrah L. Salanga-Torralba**. Nagsusulat siya ng sanaysay at mga akdang pambata. Awtor siya ng “Nanay and the Moon” at ng “First, A Warning (Mga Kuwentong Hindi Para Sa Lahat).”

Ginoong Buwan

ISANG GABI, NAISIPAN NG BUWAN na tumakbo bilang mayor sa lungsod ng San Miguel. Pinuntahan niya ang mga tao't hayop.

“Mga kababayan, nais kong ipaalam sa inyo na nais ko kayong pagsilbihan bilang inyong Mayor. Ipinapangako kong hindi ko pababayaang aking tungkulin bilang Buwan ninyo sa aking pagkahalal,” sabi ng Buwan habang itinataas ang kaniyang kamao.

Nagpalakpakan ang mga tao habang ang iba nama'y naluha sa sobrang galak. Naalala ng mga tao ang kabutihang ginawa ng Buwan para sa kanila; nagsilbing gabay ang liwanag sa gabi, nagbabantay ng panahon, inaayos ang klima.

Hindi nag-aksaya ng panahon ang mga tagasuporta ng Buwan. Bumuo ng iba't ibang grupo ng suporta para sa buwan ang mga tao. Mayroong Mga Aswang para sa Buwan, Mga Manggagawang Overtime para sa Buwan, Mga Buntis para sa Buwan, Mga Guwardiya para sa Buwan, Mga Taga-Call Center para sa Buwan, at Mga Nagtitinda ng Balut para sa Buwan. Bilang suporta, nagsusuot sila ng mga puting t-shirt at baller IDs. Makikita rin sa mga bahay-bahay ang mga tarpaulin na may mukha ng buwan na nagsasabing “Gabi-gabing maglilingkod nang tapat!”

Samantala, naging mainit ang bentahan ng kung ano-anong memorabilyang may kinalaman sa buwan. Ginamit ang iba't ibang mukha ng buwan sa mga tumbler at laruan ng mga popular na kainan: bilog na bilog, kalahati, at mukhang gasuklay. Naging numero uno sa listahan ng most requested song ang mga kantang may pamagat o kinalaman sa buwan. Lumaganap ang #buwan, #istanbuwan, at #dikanagiisabuwan sa social media. Sumikat ang iba't ibang disenyo ng buwan bilang wallpaper sa cellphone o sa phone case.

Nagsumikap ang Buwan sa kaniyang pangangampanya. Nagtiyaga siyang

bisitahin ang mga bahay ng mga tao at hayop. Kinamayan niya ang bawat isa. Nakipag-selfie at groufie pa sa ilan. Namigay rin siya ng mga putoseko dahil ayon sa kaniya, kamukha niya ang mga ito. Nagtawanan ang mga tao nang sabihin niya 'yun. Saan man siya magpunta, sinusundan siya ng mga tao. 'Di lamang siya sikat, mahal na mahal siya ng mga tao. At gusto nilang siya ang manalo. Kung kaya noong araw ng eleksiyon, walang nagulat sa pagkapanalo ng kanilang pinakamamahal na Buwan. Kay tindi ng kaniyang pagkinang noon sa sobrang saya.

Nang mahalal, nagsimula nang magtrabaho ang buwan. Dumalo siya sa mga inagurasyon, nagbigay ng mga talumpati sa mga magtatapos, at nanguna pa sa mga outreach program tulad ng Chalk at Pambura, isang proyekto para sa pag-aaral ng kabataan. Nagsulat at pinirmahan niya ang mga batas para sa Disiplina at Kalinisan, Aruga para sa mga Senior, at Feed the Children.

Noong una, maayos ang lahat. Tulad ng kaniyang ipinangako, hindi kinalimutan ng Buwan ang kaniyang responsabilidad para sa kaniyang mamamayan. Nagpatuloy siya sa kaniyang pagkinang sa langit habang bumababa sa lupa para manilbihan bilang mayor. Naging karaniwan nang nakikita ang Buwan na nakikipag-usap sa mga tao't hayop habang nasa langit ito.

Gabi-gabi kung magtrabaho ang Buwan. Binigyan niya ng atensiyon ang mga may kailangan ng kaniyang tulong. Tumulong siya sa kaniyang programa para sa pagkain. Namigay siya ng lugaw at tinapay sa mga nangangailangan. Nakita rin siyang tumutulong sa pagpapatayo ng mga bahay ng mga nasalanta ng bagyo. Ang lahat ng ito ay kaniyang nagawa sa kabila ng kaniyang pagkinang pa sa langit para sa mga nangangailangan ng kaniyang liwanag.

Hindi tumitigil sa pagtulong ang buwan sa mga tao't hayop. Mayroong demolisyon na nagaganap? Naroon ang mayor. Nag-aaway ang magkapitbahay? Andu'n si Mayor para ayusin ang gulo. Kailangang magpakasal? Naroon siya para ikasal sila. Nawawala ang aso? Tutulong rin siya sa paghahanap.

Hindi niya nararamdaman ang pagod dahil masaya siyang nakapaglilingkod sa kaniyang sinasakupan. Dahil sa kaniyang mga gawain bilang mayor, napapadalas ang kaniyang pagbaba sa lupa. Napansin niyang mas gumagaan ang trabaho kung sa lupa siyang maninilbihan.

Maraming nagmamahal sa buwan bilang mayor. Hanggang sa dumating ang gabling napapadalas na siya sa lupa kaysa langit. Nakikita ng mga tao at hayop ang mga pagbabago sa buwan dahil sa kaniyang pagsubsob sa trabaho sa lupa. Napapadalas nang lagi siyang nakakasama sa mga okasyon. Lagi na lang siya nasa opisina pumipirma ng mga papeles. Minsan, matutulog na mismo sa opisina sa

umaga. Lagi siyang nariyan kapag kailangan siya ng mga tao. May mga nakapansin na unti-unting umiimpis ang kaniyang pangangatawan. Hindi na rin masyadong kumikinang ang kaniyang liwanag. Minsan, kumukurap-kurap o mahina ito.

Ang gabi na ngayo'y nangangahulugan na wala nang buwan sa langit. Nahirapan nang makakita sa dilim ang mga tao. Madadapa o matitisod ang mga ito. Hindi na rin makakapaglaro sa labas ang mga bata ng tubigan dahil wala na ang liwanag ng buwan. Nauso na rin ang pagbenta ng mga flashlight, helmet na may flashlight, at mga lampara. Ang mga okasyon ay ipinagdidiriwang na lamang sa umaga dahil delikado nang maglakad pauwi sa gabi.

Nang lumaon, dumating na ang mga reklamo. Hindi lahat ay masayang naging mayor ang Buwan. Unang nagsampa ng reklamo ay ang mga aswang. Inireklamo nilang hirap silang magbagong-anyo sa gabi. Ayon sa kanila, kailangan nila ang liwanag ng buwan para sa kanilang mahika. Sumunod naman ang mga ibon. Dahil sa nagbago na rin ang panahon, nahihirapan silang umuwi. Naghain rin ng reklamo ang mga hayop na panggabi. Dahil wala na ang buwan, hindi nila alam kung dapat na bang lumabas upang maghanap ng pagkain o hindi. Nagsampa rin ang mga tao ng kasong negligence o kapabayaang laban sa Buwan. Pakiramdam ng mga mangingisda, nagiging mga inutil sila sa kanilang trabaho dahil hindi na naaakit ang mga isda sa liwanag ng buwan. Kulang pa rin ang nakukuha nilang isda kahit mayroon na silang mga lampara. Dumaing rin ang mga makata. Ayon sa kanila, nawala na ang nakabibighaning katangian ng buwan magmula nang mahalal ito kaya di na sila nakapagsusulat ng mga tula tungkol sa kaniyang pagiging buwan. Nagreklamo na rin ang mga nagbebenta ng balut. Naghahanapan daw sila sa dilim ng kaniyang customer. Minsan, sa sobrang dilim, penoy ang naibigay niya't 'di balut. Nagalit sa kaniya ang customer.

“Fake news lang ang mga 'yan,” sabi ng Buwan nang tanungin siya sa isang panayam. “Gawa-gawa lang 'yan ng mga kalaban ko sa politika,” dagdag niya. “Hindi ko pababayaang aking mga sinasakupan. Kailangan nilang malaman ang katotohanan, at ang katotohanan ay puro kasinungalingan lamang ang mga paratang nila laban sa akin. Kailangan natin magkaisa para sa ating pag-unlad!” sabi ng buwan. Nagpalakpakan ang kaniyang mga tagasuporta.

“Buwan! Buwan! Buwan!” sigaw ng kaniyang mga tagasuporta.

Nadesmaya ang mga tao't hayop sa mga nangyayari. Tumungo sila sa kalsada't nagsimulang magprotesta.

“Buwan! Buwan! Itaas! Itaas!” ang sigaw ng karamihan.

“May liwanag ang buhay!”

“Tama na ang pagiging Mayor!”

“Ibalik ang Buwan!”

“Umuwi ka na, Buwan!”

Nagsilabasan ang iba’t ibang sarbey na kumikilates sa popularidad ng Buwan. Bagsak siya sa rating ng mga ito. Umalma ang mga tagasuporta niya.

“Mga peke lang ’yan!” sabi nila.

“Hindi totoo!” sigaw ng ilan.

Marami sa mga nagprotesta ang gustong magbitiw na sa puwesto ang Buwan. Naging bulong-bulungan naman ang salitang impeachment.

Nagbingi-bingihan ang Buwan. Masaya kasi siyang naglilingkod sa mga tao. Nagpatuloy pa rin siya sa kaniyang mga gawain bilang Mayor. Minsan, kasama siya sa mga pagdiriwang. Moonyanita ang tawag niya sa mga ito. Kapag bumibisita naman siya sa mga bahay-bahay, buwanang dalaw ang tawag nila rito.

Hanggang sa isang gabi, bigla siyang nagkasakit. Hirap siyang makatayo. Hirap huminga. Nawalan rin siya ng pang-amoy. Higit sa lahat, nawala ang kaniyang liwanag. Nataranta siya nang husto. Tinawag niya ang mga eksperto.

“Baka may nakain ka lang na ’di hiyang sa iyo,” sabi ng isang siyentipiko.

“Naku, mukhang nakakuha ka ng virus. Saan ka ba nagpupunta?” tanong naman ng astronomo.

“Mukhang nausog lang. Dapat kang lawayan sa t’yan para mawala,” sabi ng albularyo.

Tumatango-tango lang ang buwan sa kanila. Sinubukan niyang inumin ang mga gamot na inireseta sa kanya: mga gamot na matamis at maalat sa panlasa. Ngunit nagpatuloy pa rin ang kaniyang sakit. Matamlay pa rin siya’t walang liwanag.

Natakot ang mga tao’t hayop. Bumuo sila ng mga prayer vigil para sa kaniyang paggaling. Ang iba nama’y umakyat pa sa bundok ng Banahaw upang humingi ng tulong sa mga kilalang manggagamot doon. Nag-alay sila ng manok at nagdasal para sa paggaling ng Buwan.

“Ano na ang ating gagawin?” tanong ng mga dalubhasa nang sila’y magpulong tungkol sa kalagayan ng Buwan.

Isang botaniko ang nagbigay ng payo sa Buwan matapos niyang suriin ito.

“Kailangan mong umuwi sa langit,” sabi ng botaniko. “Katulad ng halaman, hinahanap ng kaniyang ugat ang lupa upang lumago’t manatiling matatag. Nawala ang iyong liwanag dahil hindi ang mundo ang iyong tahanan. Tinatawag ka ng langit. Panahon na upang muli mong itanim ang iyong mga ugat

sa iyong tahanan sa langit.”

Napaisip ang Buwan nung gabing ’yun. Nahirapan siyang makatulog. Iniisip niya ang mga tao. Iniisip niya rin ang sarili. Kailangan na niyang magdesisyon.

Kinagabihan, dagsa-dagsang tao ang nakinig sa huling panayam ng Buwan sa plaza.

“Mga kababayan, labag sa aking kalooban ang iwan kayo bilang Mayor ninyo. Ngunit napagtanto kong muli ang halaga ko sa inyo bilang buwan. Babalik na ako sa langit kasama muli ang mga kapatid na bituin.”

Nagpalakpakan ang mga tao sa huling pagkakataon. Nag-iyakan at nagyakapan pa ang ilan sa sobrang tuwa.

Magmula noon, nakikita na muli ang buwan sa kalangitan. Paminsan-minsan bumibisita pa rin siya sa lupa, hinihingan ng payo ng mayor at iba pang opisyal. Nanumbalik ang katiwasayan. Nakauwi na muli ang mga ibon. Nakalipad na ang mga aswang. Higit pang naging inspirado ang mga makata. Humupa ang alon-alon sa dagat. Nagliwanag ang paligid. At nakahinga na nang maluwag ang mga tao’t hayop sa lungsod ng San Miguel.